

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Savarankiškas bendravimo įgūdžių vertinimas kultūrinėje ir kalbų mokymosi veikloje

CORDIALIS

2023 – 2024

Kotryna Kabasinskaite & Kristina Liorentiene (Lithuanian countryside tourism association)

Augustin Lefebvre & Julia Nyikos (De l'Art et D'autre)

Maarit Mutta & Soila Merijärvi (University of Turku)

Grazia Lucantoni, Maria Moncada & Maira Molinaro (Web per tutti)

Agreement number: 2021-1-FR01-KA220-ADU-000033544

TURINYS

1. Įvadas: Projekte CORDIALIS aptariami bendravimo būdai	3
2. Praktinių poreikių patenkinimas	3
3. Ką turime omenyje kalbėdami apie socialinį bendravimą?	4
4. Vaizdo tarpininkavimas bendraujant (VMI)	4
5. Vaizdo tarpininkavimas bendraujant pasitelkus telebuvimo robotą	5
6. „Suskaidytos aplinkos“ interaktyvus organizavimas	5
7. Objekto rodymo seka	5
8. Ką reiškia vertinimas CORDIALIS projekte?	6
9. Ką šiame projekte reiškia įgūdžiai / kompetencijos?	6
10. Įgūdžių pažinimas leidžia suprasti kaip organizuojamas socialinis bendravimas mokymosi ar kultūrinio tarpininkavimo kontekste	7
11. Bendroji kultūros ir kalbos mokymosi bendravimo struktūra	7
11.1. Veiklos pradžia	8
11.2. Veiklos vykdymas	9
12. Konkretūs moderatoriaus ir dalyvių kultūrinio ir kalbinio mokymosi bendravimo įgūdžiai	10
12.1. Įgūdžių sąrašas	10
12.2. Įgūdžių aprašymas	11
Šaltiniai	17

Šis vadovas papildo mūsų bendravimo įgūdžių mokymo kultūrinio tarpininkavimo ir kalbų mokymosi srityse vadovą. Jame skaitytojai ras teorinių ir praktinių priemonių rinkinį, padedantį įvertinti savo patirtį minėtose situacijose tiek tiesiogiai, tiek nuotoliniu būdu, nepaisant to, kas jie yra – specialistai, savanoriai, besimokantieji ar dalyviai.

1. Įvadas: Projekte CORDIALIS aptariami bendravimo būdai

Projekte CORDIALIS daugiausia dėmesio skiriama socialiniam bendravimui ir įgūdžiams, kuriuos galima stebėti dalyviams bendraujant. Mus konkrečiai domina du socialinio bendravimo būdai ir juos atitinkantys įgūdžiai.

1. Projektas CORDIALIS domisi socialiniu bendravimu vaizdo priemonių pagalba, kadangi jos suteikia galimybę bendrauti geografiškai nutolusiems žmonėms vykdant kultūrinę, komercinę ar edukacinę veiklą. Šių sąveikų „suskaidymas“ (Luff ir kt. 2003) lemia tam tikrus ypatumus (žr. ypač 4 ir 6 skyrius).

2. Projektas CORDIALIS taip pat domisi tradiciniu „akis į akį“ bendravimu, ypač tuo, kurio metu dalyviai pasitelkia skirtinguose Europos regionuose išlikusius paveldo elementus, kad galėtų diskutuoti, žaisti ar mokytis.

Sąvoka „*mišrus bendravimas*“ reiškia pakaitomis vykstančius nuotolinius ir tiesioginius užsiėmimus arba tiesioginių ir nuotolinių dalyvių dalyvavimą tame pačiame renginyje (žr., Manciaracina 2020; apie mišrų mokymąsi / mokymą, taip pat žr. Lintunen ir kt. 2017 m.).

Abiem atvejais daugelis bendravimo įgūdžių, susijusių su kalbėjimu ir dalyvavimu pokalbiuose, yra panašūs. Šiame dokumente siūloma savęs vertinimo lentelė, leidžianti įvairioms auditorijoms – tarpininkavimo ar mokymo specialistams, besimokantiesiems, studentams, kultūrinių seminarų dalyviams – geriau suprasti, kaip veikia šie du bendravimo tipai, taip pat įvertinti savo pačių įgūdžius. Šis metodas leis šioms skirtingoms auditorijoms patobulinti savo bendravimo būdus, įgyti pasitikėjimo savimi, motyvacijos ir gebėjimo bendradarbiauti vykdant kultūrinio tarpininkavimo veiklą, susijusią su kultūros paveldu, amatų objektų pristatymu ar kalbų mokymusi. Jis yra taikomųjų tyrimų, kuriais siekiama geriau suprasti bendravimo įgūdžius, dalis (Lefebvre ir kt. 2020; Cekaite ir kt. 2022) ir gali būti naudojamas kaip pagalbiniė priemonė, padedanti mokyti / mokytis / rengti žmones kultūrinio tarpininkavimo, kalbų mokymosi ir amatų objektų pristatymo srityse. Apskritai šis dokumentas gali būti įdomus visiems – tiek specialistams, tiek tiesiog smalsuoliams, kurie nori daugiau sužinoti apie bendravimo įgūdžių ir socialinio bendravimo prigimtį.

2. Praktinių poreikių patenkinimas

Ši vertinimo lentelė atsako į praktinius klausimus, kylančius minėtose mokymo, mokymų ar tarpininkavimo situacijose. Šiuos poreikius apibendrina tokie klausimai:

1. Kaip geriau suprasti interaktyvaus mokymosi procesą internetiniame ar tiesioginiame užsiėmime ir atitinkamai pritaikyti praktinę veiklą?
2. Kaip dalintis praktine patirtimi arba organizuoti internetinius mokymo kursus tarp moderatorių ir dalyvių arba tarp pačių dalyvių?
3. Kaip galima motyvuoti besimokančiuosius ar dalyvius naudojant vaizdo įrašus mokymo aplinkoje (formalaus ir neformalaus)?
4. Kaip galima sustiprinti besimokančiųjų savarankiškumą?
5. Kaip gali būti atsižvelgiama į besimokančiųjų kultūrinę įvairovę?
6. Kaip vykdant mokymosi veiklą bendradarbiauti grupėje?
7. Kaip apgalvoti moderatorių ir dalyvių elgesį nuotolinio mokymo metu?

8. Kaip dalintis kultūros paveldo žiniomis mokymo proceso metu (pasitelkiant vaizdo įrašus arba tiesiogiai), įsigilinant į kultūrų įvairovę ir atsižvelgiant į ją?

9. Kaip lavinti konfliktų valdymo ir grupės dinamikos įgūdžius?

3. Ką turime omenyje kalbėdami apie socialinį bendravimą?

Socialinis bendravimas – tai erdvė, kurioje kiekvieną dieną nuolat vyksta įvairių formų visuomenės gyvenimas: nuo šeimos branduolio iki draugų grupių, nuo institucinio pasaulio (profesinio, teisinio, švietimo ir kt.) iki svarbiausių valstybinių ir tarptautinių struktūrų. Etnometodologijos (Garfinkel 1967, 2002) ir pokalbių analizės (Sacks 1992, Schegloff 2007) tyrimai parodė, kad visais šiais atvejais kalbos organizavimas bendraujant pasižymi panašumais, kurie leidžia tyrėjams manyti, kad jis yra *laisvas nuo konteksto* ir *jautrus kontekstui* (Sacks ir kt. 1974). Jis nepriklauso nuo jokio konteksto ir kartu prisitaiko prie visų kontekstų. Tai *konteksto formavimas* ir *konteksto atnaujinimas* (Heritage 1984). Jis konstruojamas pagal kontekstą, jį atnaujinant bendravimo eigoje.

Socialinio bendravimo pagrindas yra tai, kad sintaksė (t. y. tam tikra vienetų, pavyzdžiui, žodžių ir gestų, seka) yra šaltinis, leidžiantis keistis kalbėtojui. Tačiau iš tikrųjų sintaksę perteikia ne tik kalbiniai ištekliai, bet ir gestai, galvos ir akių judesiai (Goodwin 1979, 2007, 2018), viso kūno judesiai (Lefebvre'as 2023) ir manipuliavimas objektais. Socialinis bendravimas yra multimodalinis ir multisensorinis (Čekaitė ir Mondada 2020, Mondada 2021).

Pagrindinė projekto CORDIALIS tema – bendravimas, kurio metu dalyviai gali dalintis ir įgyti žinių apie kultūros paveldą, mokyti ir mokytis kalbų, pristatyti amatų objektus ir kurti amatininkų tapatybę.

Svarbiausias socialinio bendravimo aspektas yra jo nuoseklumas, t. y. tai, kad būtent nuo vieno veiksmo prie kito (kalbos, gesto ir pan.) dalyviai kuria savo intersubjektyvumą ir bendrą vykdomos veiklos supratimą. Prie šios sąvokos grįšime tolesniuose skyriuose.

4. Vaizdo tarpininkavimas bendraujant (VMI)

Terminas „*vaizdo tarpininkavimas bendraujant*“ (angl. video-mediated interaction, VMI) reiškia bendravimą, vykdomą naudojant technologijas, leidžiančias sinchroniškai bendrauti vaizdo ryšiu (Due ir Licoppe 2020). COVID-19 pandemijos metu ši sąveikos rūšis labai išsiplėtė, todėl kai kurie autoriai kalba apie „naują normalumą“ (Due & Licoppe 2020, 2).

Pagrindinė šio bendravimo savybė yra ta, kad dalyviai nėra toje pačioje fizinėje vietoje. Šie bendravimo būdai vadinami „suskaidytais“ (ten pat). Nors VMI yra paremta informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT), mūsų požiūriu, žvelgiant iš pokalbių analizės perspektyvos, sutelkiamas dėmesys ne į pačias technologines sistemas, o į žmonių bendravimą, atsirandantį šiose sistemose (ten pat, 4; Mondada 2007).

VMI tyrimai buvo atliekami įvairiuose socialiniuose kontekstuose (prekybos, švietimo, teismų, medicinos konsultacijų, chirurgijos ir kt.). Bendravimui skirta garso ir (arba) vaizdo priemonė, kaip ir telefonas ar virtualioji realybė, kelia bendravimo apribojimus. Jei galvojame apie vaizdo įrenginio įtaką socialiniam bendravimui, turime nagrinėti ir tai, kokią galimybę šis įrenginys suteikia dalyviams (pavyzdžiui, dalintis vaizdais ir juos nagrinėti), ir tai, kaip dalyviai panaudoja šį įrenginį savo užduotims atlikti. Projekte CORDIALIS daugybė bendravimo atvejų buvo organizuojami dalijantis įvairiais vaizdais, kurie skatino keistis žiniomis apie paveldą.

5. Vaizdo tarpininkavimas bendraujant pasitelkus telebuvimo robotą

VMI gali būti vykdoma naudojant įvairias technologijas, platformas ir priemones. Vienas iš būdų derinti tiesioginius ir nuotolinius susitikimus – telebuvimo technologija. Pavyzdžiui, vykdant projektą CORDIALIS, vieno seminaro metu Ispanijos klasėje buvo naudojamas telebuvimo robotas, kad būtų sukurta mišri aplinka. Telebuvimo robotas yra nuotoliniu būdu valdoma vaizdo konferencijų priemonė, kuri gali judėti erdvėje, pavyzdžiui, klasėje (Jakonen ir Jauni 2021, 2022). Jis leidžia vykdyti mišrų mokymą, t. y. mokyti internetu ir tuo pačiu metu tiesiogiai, taip, kad internetu besimokantieji būtų mažiau priklausomi nuo mokytojo. Telebuvimo robotas – tai konvejeris ant ratukų, kuriame sumontuotas planšetinis kompiuteris, užmezgantis vaizdo ir garso ryšį tarp mokytojo ir nuotolinių dalyvių; įrenginys rodo asmens veidą ir balsą, asmuo gali matyti ir girdėti kitus bendraklasius per internetinę vaizdo kamerą ir mikrofoną, o ratukai leidžia besimokančiajam keisti roboto vietą klasėje.

6. „Suskaidytos aplinkos“ interaktyvus organizavimas

Šie svarstymai kelia klausimus apie tai, ką dalyviai patiria bendravimo metu (sąvoka „affordance“, Gibson 1979). VMI atveju suvokimą lemia tai, kad bendravimas vyksta „suskaidytoje aplinkoje“. Tai reiškia, kad aplinka, kurioje dalyvis sukuria pranešimą, yra fiziškai nutolusi nuo aplinkos, kurioje jis priimamas (Luff ir kt. 2003, 55). Todėl dalyviai gali prisitaikyti prie šios aplinkos arba inovatyviai ją pritaikyti.

Tyrimai atskleidė, kad bendravimo pradžioje susiformuoja naujos įžanginės sekos, kuriose dalyviai orientuojasi į technologinį įrenginį, o tokie posakiai, kaip „ar girdi mane?“, „ar matai mane?“, gali būti sakomi prieš klasikines mandagumo frazes „kaip sekasi?“ ir t. t. (Due ir Licoppe 2020, 7).

Kitas savitas VMI bruožas yra susijęs su pasisveikinimais, kurie gali vykti pamažu, iš pradžių žinutėmis, paskui garso kanalu, o galiausiai vaizdo priemonėmis. Nuoseklus šių skirtingų bendravimo būdų naudojimas turi įtakos dalyvių pasisakymų eiliškumui (ten pat, psl. 8). Iš tiesų, šis savitas VMI bruožas susijęs su tuo, kaip kiekvienas dalyvis pasirodo ekrane ir sutelkia savo žvilgsnį. Tyrimai rodo, kad dalyviai, atrodo, dėmesį kreipia į veidus ekrane, o ne į vaizdo įrašą transliuojančias kameras. Veidai tampa šaltiniais, leidžiančiais kurti prasmę galvos linktelėjimu ar veido išraiška.

Be to, jei dalis kūno yra paslėpta, dalyviai dažnai naudoja rankas ir plaštakas, kad sustiprintų savo kalbą įvairiais gestais (rodydami, apibūdindami ir pan.). Tačiau atrodo, kad multimodaliniai veiksmai (kalba + gestai) VMI yra sumažinami iki minimumo, siekiant užtikrinti kito asmens galimybę bendrauti (gavimą). Taip pat yra daugybė fikrinimo sekų, kurių metu dalyviai sprendžia problemas, susijusias su technologiniais trikdžiais (Mlynář ir kt. 2018, 77), užtikrinant, kad visi dalyviai suprato ar suvokė naują informaciją ar duomenis (pvz., naują vaizdą, dalyvio rodomą objektą) tinkamu būdu.

7. Objekto rodymo seka

VMI tyrimai instituciniame kontekste (Due ir Licoppe 2020) parodė, kad pasikartoja momentai, kai dalyviai išreiškia poreikį parodyti objektą. Šiems momentams būdingos „į objektą orientuotos sekos“ (žr., pavyzdžiui, Tuncer ir kt. 2019). Šios sekos prasideda nuo bendravimo organizavimo, kai dalyviai žodžiu konstruoja atitinkamo objekto stebėjimo svarbą. Šios išankstinės sekos gali apimti įvairias pagrindimo formas. Objekto demonstravimo metu dalyviai stebi nebe

veidus ekrane, o nagrinėjamą objektą; kalba konfigūruojama objekto nagrinėjimo užduotimi, kurios metu dalyviai visų pirma gali jį komentuoti arba užduoti klausimus apie jį.

CORDIALIS sukurtuose užsiėmimuose, taip pat interaktyviuose veiksmuose, nufilmuotuose per užsiėmimų bandymus, dalijimasis, objektų ar jų vaizdų, paveldo elementų stebėjimas ir kalbėjimas apie juos sudarė svarbiausią bendravimo šaltinį, ypač per videointerviu vykstančius mainus.

Dabar, kai sociolingvistinė sistema jau sukurta, turime patikslinti, ką šiame kontekste turime omenyje kalbėdami apie kompetencijos vertinimą.

8. Ką reiškia vertinimas CORDIALIS projekte?

Terminas „*vertinimas*“ paprastai siejamas su terminu „testas“. Testai naudojami įvairiems įgūdžiams įvertinti arba tam tikriems tikslams pasiekti. Pavyzdžiui, siekiant nustatyti studijų kurso rezultatyvumą, gali būti atliekamas gebėjimų testas. Įvertinimo testas naudojamas siekiant nustatyti besimokančiojo lygį prieš įtraukiant jį į jo lygį atitinkančią grupę. Testai taip pat gali būti naudojami siekiant įvertinti besimokančiojo žinias tam tikrame kurso etape, vadinamuoju pasiekimų testu. Testų (žr. Bolton 1991) arba savęs vertinimo priemonių (žr. Council of Europe 2001; Huhta 2019) yra labai įvairių.

Viena iš testų problemų yra ta, kad kuo platesnė vertinama medžiaga (pvz., tekstas ar kalba), tuo daugiau vertintojas turi ją interpretuoti, o tai gali lemti didelius rezultatų skirtumus, priklausančius nuo vertintojo. Todėl testus galima skirstyti pagal jų atvirumo laipsnį. Kuo labiau ribojami tikėtini atsakymai, tuo mažesnę įtaką rezultatams gali daryti vertintojo interpretacija. Kita vertus, testo užduočių pobūdis reiškia, kad vertinimo objektas palieka mažai erdvės besimokančiajam ar vertinamajam išreikšti savo originalumą.

Šiuo projektu siekiama išvengti testų ribotumo ir vertinimą pagrįsti dalyvių patikrinta praktika, t. y. tuo, kaip dalyviai spontaniškai atlieka tam tikrą veiklą. Idėja – sukurti įgūdžių vertinimo priemones, pagrįstas vertinamų dalyvių interaktyvia praktika. Todėl pagrindinis čia aprašyto vertinimo metodo iššūkis – gebėti rinkti duomenis, leidžiančius analizuoti spontaniškas dalyvių praktikas (žr. mokymo dokumento skyrių „*Kaip rinkti vaizdo įrašus*“).

Taigi šiuo atveju vertinimo objektas yra vykdančio veiklą asmens kompetencija. Šios kompetencijos negalima nustatyti testu ar vertintojo interpretacija. Aptariama kompetencija atitinka būdą, kuriuo individas randa (spontanišką) sprendimą, kaip atlikti užduotį veikloje. Norėdami paaiškinti įgūdžių ir veiklos atlikimo atitikimą, galime remtis etnometodologijos tyrimais (Garfinkel 1967, 2002). Reikia prisiminti, kad kompetentingas moderatorius ar dalyvis yra tas, kuris sugeba sutelkti įvairius įgūdžius (žr. toliau pateiktą sąrašą), o ne tik ribotą jų skaičių. Bendravimo sklandumas susijęs būtent su tuo, kad dalyviai geba prisitaikyti prie nenumatytų veiklos aplinkybių, sutelkdami įvairius įgūdžius. Todėl turime aiškiai apibrėžti, ką turime omenyje kalbėdami apie įgūdžius arba kompetenciją.

9. Ką šiame projekte reiškia įgūdžiai / kompetencijos?

Terminas „*kompetencija*“ apima labai įvairias koncepcijas, priklausomai nuo to, kokie skirtingi humanitariniai mokslai jį taiko. Prancūzų kalboje pirmoji šio termino reikšmė priklauso teisės sričiai ir reiškia „valdžios institucijos gebėjimą atlikti tam tikrus veiksmus“ (CNRTL 2023). Išplėtus šią sąvoką, kompetencija reiškia „asmens gebėjimą priimti vertybinius sprendimus sirtyje, kurioje jis turi išsamių žinių“ (ten pat). Šis antrasis apibrėžimas įdomus tuo, kad jame pabrėžiama, jog kompetencija yra ne tik gebėjimas ką nors atlikti, bet ir gebėjimas apgalvotai įvertinti veiksmą.

Kalbotyroje kompetencija yra svarbesnė už atlikimą. Kompetencija yra abstraktus gebėjimas, leidžiantis individui sukurti begalę gramatinių sakinių (Chomsky 1965). Šiuo požiūriu kompetencija yra antisocialinė ir antiistorinė. Tačiau gana greitai, skatinant sociolingvistikos ar

kalbos antropologijos tyrimus, buvo pripažinta, kad kalbinė kompetencija apima komponentą, susijusį su kalbos vartojimu tam tikroje situacijoje (Hymes 1972). Pavyzdžiui, kompetentingas kalbėtojas žino, kada kalbėti, kada nekalbėti, su kuo, apie ką, koku būdu ir pan. Šie tyrimai taip pat parodė, kad istorinėje kalbos raidoje leksiniai elementai galėjo prarasti savo reikšmę ir virsti gramatiniais elementais. Taigi socialinis ir istorinis kalbos vartojimas daro įtaką kalbos struktūrai, t. y. kompetencijos pobūdžiui. Naujesniuose tyrimuose dar daugiau dėmesio skiriama tam, kad kompetencija yra glaudžiai susijusi su kontekstu, kuriame ji vartojama (Lefebvre ir kt. 2020; Čekaitė ir kt. 2022). Pavyzdžiui, yra glaudus ryšys tarp kalbos eigos struktūros bendraujant ir kalbėtojo išraiškų (Sacks ir kt. 1974), o naujų įgūdžių mokomasi daugiarūšėje bendravimo eigoje (Lefebvre 2019, 2020, 2022). Šiame projekte, remdamiesi naujausiais interaktyviosios lingvistikos tyrimais, manome, kad įgūdis ar kompetencija turėtų būti suprantami atsižvelgiant į socialinę situaciją, kurioje jie naudojami, t. y. socialiniame bendravime. Todėl visi mūsų siūlomi įgūdžių aprašymai yra empirinio pobūdžio, t. y. pagrįsti socialinio bendravimo vaizdo duomenų analize.

10. Įgūdžių pažinimas leidžia suprasti kaip organizuojamas socialinis bendravimas mokymosi ar kultūrinio tarpininkavimo kontekste

Šiame skyriuje aptariamas bendravimas yra dalis to, kas pokalbių analizės tyrimuose vadinama *bendravimas institucinėje aplinkoje*. Institucinis bendravimo aspektas – tai dalyvių pasiekimas, kuris įgauna specifinio kalbėjimo organizavimo formą (Heritage ir Clayman 2010), kurio pagrindinė mintis yra ta, kad institucinis kontekstas suteikia veiksams tam tikrą formą ("konteksto formavimas", Heritage 1984), tačiau šie veiksmai savo ruožtu kuria kontekstą ("konteksto atnaujinimas", ten pat). Drew ir Heritage (1992) parodė, kad bendravimas institucinėje aplinkoje turi įtakos eilių sekų organizavimui ir leksikos pasirinkimams bei sukuria asimetrijos tarp dalyvių formas. Galiausiai bendravimui institucinėje aplinkoje būdingas labai konkretus dalyvių susitikimo tikslas (suteikti konsultaciją, vesti kalbos kursą ir t. t.; Drew ir Heritage 1984).

Kaip vertinti bendravimus, kuriuos galėjome nufilmuoti ir išanalizuoti vykdydami CORDIALIS projektą?

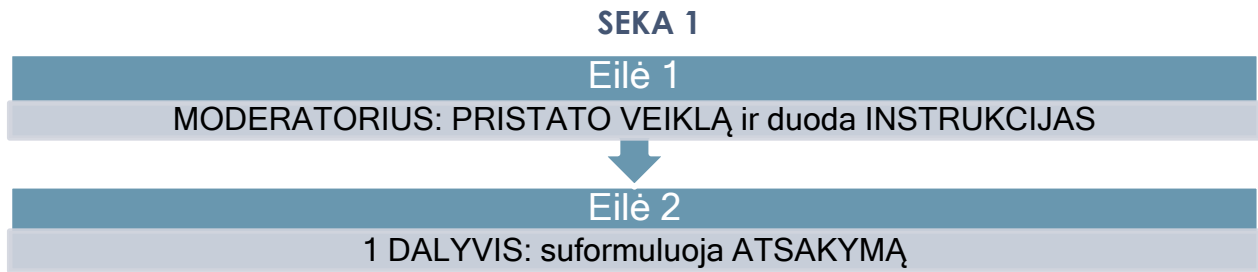
11. Bendroji kultūros ir kalbos mokymosi bendravimo struktūra

Kai dalyvauja moderatorius arba mokytojas, bendravimas įgauna tam tikrą formą, nes jis vadovauja veiklai. Kiti dalyviai gali reaguoti arba imtis iniciatyvos pagal jo sukurtą ar pasiūlytą struktūrą. Ypatinga bendravimo su moderatoriumi ypatybė yra ta, moderatorius vertina dalyvių atsakymus. Yra įvairių nuomonių, ar tokia dalyvavimo struktūra yra labiau ar mažiau ribojančio pobūdžio. Veiklos skirstymas į oficialią ir neoficialią pagal oficialumo laipsnį tam tikru mastu atitinka šiuos dalyvavimo struktūros variantus. Nepriklausomai nuo veiklos formalumo laipsnio, dalyvio buvimas moderatoriaus vaidmenyje reiškia tam tikrą socialinio bendravimo organizavimą, o šis organizavimas formuoja įgūdžių, kuriuos galima stebėti ar vertinti, būdą.

Toliau pateikiame šio organizavimo struktūros aspektus, kurie pasireiškia konkrečiomis sekomis skirtingais veiklos momentais, taip pat galimais pratėsimais po tam tikrų sekų. Išskirsime 1 - veiklos pradžią ir 2 - veiklos užbaigimą.

11.1. Veiklos pradžia

Paprasčiausia veiklos pradžios seka yra tokia:

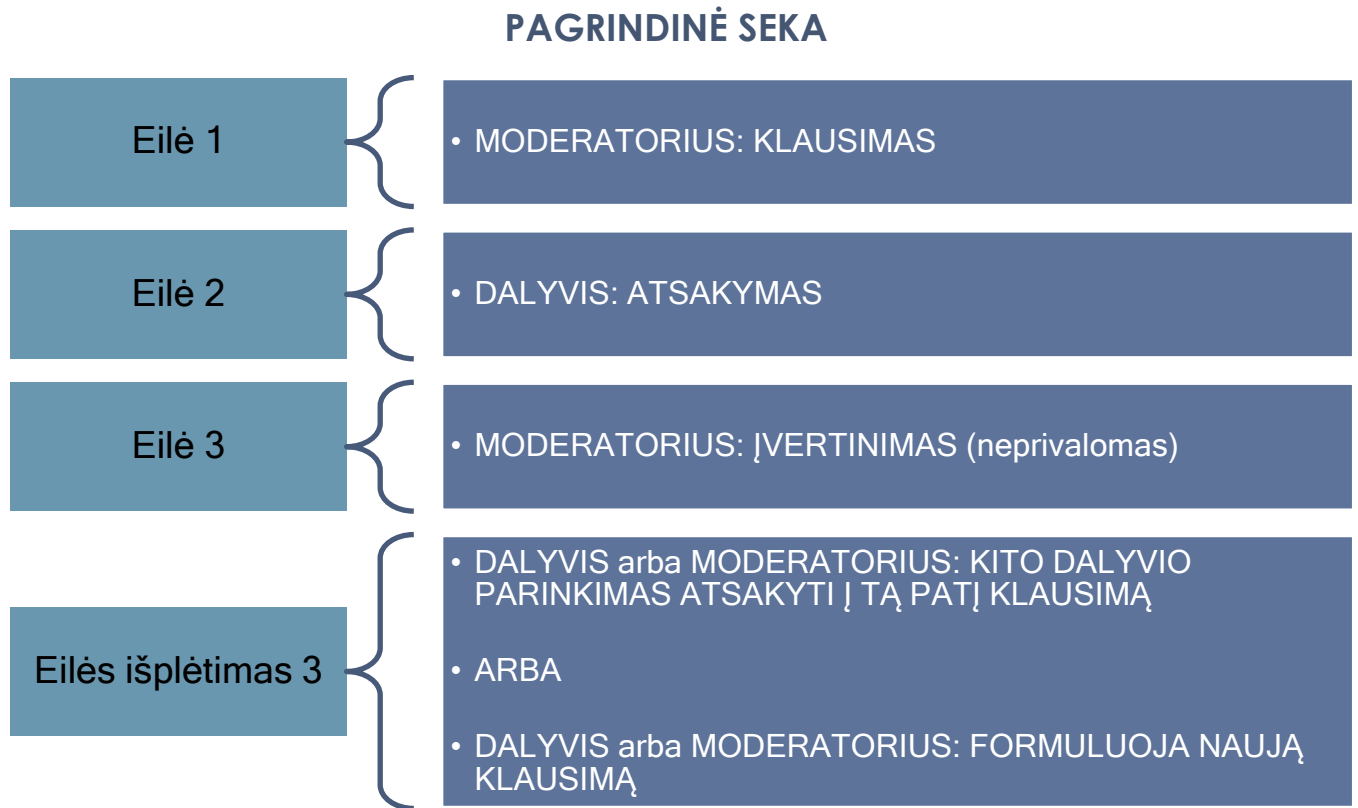

Tačiau susitarimo seka gali būti integruota tarp **1 ir 2 eilių**.

11.2. Veiklos vykdymas

Vykdamt veiklą reikia susitarti ir bendrai suprasti, ko tikimasi. Tačiau moderatorius ir dalyviai visada gali abejoti šiuo susitarimu ir supratimu, jį aptarti ir dėl jo tartis.

Čia galima išskirti **du pagrindinius veiklos organizavimo būdus**, kurie gali turėti įtakos šiai pagrindinei seka.

Pirmąjį būdą galima apibūdinti kaip **NUKREIPIANTĮ**. Šiuo atveju veiklą struktūruoja moderatorius, apibrėždamas užduotis, kurias reikia atlikti, įvertindamas atsakymus, paskirdamas, kam kalbėti ir nusprenddamas, kada užduotis atlikta arba kada ją reikia tęsti.

Antrąjį būdą galima apibūdinti kaip **ATVIRĄ**. Šiuo atveju moderatorius kuo skubiau atsitraukia ir suteikia dalyviams galimybę patiems apibrėžti užduotis, įvertinti atsakymus, pasidalinti kada kam kalbėti ir nuspręsti, kada užduotis įvykdyta, o kada ne.

Toje pačioje veikloje **galima derinti aspektus**, kurie yra daugiau ar mažiau NUKREIPIANTYS, daugiau ar mažiau ATVIRI.

Konkretūs įgūdžiai atitinka šiuos du veiklos vykdymo organizavimo būdus.

12. Konkretūs moderatoriaus ir dalyvių kultūrinio ir kalbinio mokymosi bendravimo įgūdžiai

Tolesniuose skyriuose aprašyti įgūdžiai nėra hierarchiniai; jie veikiau atitinka veiklos organizavimo būdus skirtingais momentais (įžanga, instrukcijos ir t. t.) ir todėl yra susiję su moderatoriaus pasirinkimu, nes jis gali pasiūlyti užsiėmimą, kuris yra daugiau ar mažiau kryptingas, daugiau ar mažiau atviras dalyvių iniciatyvai. Šie užsiėmimo pradėjimo būdai taip pat turi įtakos tam, kaip jis vyks.

12.1 poskyryje išvardyti bendravimo įgūdžiai, kuriuos nustatėme per Suomijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Lietuvoje organizuotus užsiėmimus, susijusius su kultūros paveldu ir antrosios kalbos mokymusi. Tai leis naudotojui greitai juos suprasti ir susidaryti bendrą vaizdą. Kiekvienas įgūdis išsamiai aprašytas 12.2 poskyryje. Atskirai pateikiami moderatorių ir dalyvių įgūdžiai.

12.1. Įgūdžių sąrašas

I. Moderatoriaus kompetencijos pradedant užsiėmimą (internetu)

- 1- gebėti suformuluoti išsamias instrukcijas
- 2- gebėti suformuluoti bendrą nurodymą
- 3- gebėti keisti instrukcijas
- 4- gebėti naudoti multimedijos išteklius instrukcijoms pateikti
- 5- gebėti suformuluoti užsiėmimo tikslus
- 6- gebėti prisitaikyti prie techninių ar organizacinių problemų

II. Moderatoriaus kompetencijos užsiėmimo metu

- 1- gebėti pateikti patvirtinimą
- 2- gebėti individualizuoti instrukcijas
- 3- gebėti patikslinti instrukcijas užsiėmimo metu
- 4- gebėti keisti instrukcijas, kad jos būtų pritaikytos dalyviams
- 5- gebėti pateikti vertinimą
- 6- gebėti pakartoti tiek kartų, kiek reikia
- 7- gebėti koordinuoti grupę
- 8- gebėti prisitaikyti prie techninių ar organizacinių problemų
- 9- gebėti atnaujinti užsiėmimą po pauzės (ilgos tylos), pasiūlant pratęsti užduotį
- 10- gebėti apibendrinti ką tik pasakytus dalyvių žodžius
- 11- gebėti paprašyti ką tik kalbėjusio dalyvio pateikti paaiškinimą
- 12- gebėti tęsti veiklą, pateikiant naują klausimą
- 13- gebėti tęsti veiklą, suteikiant žodį naujam dalyviui
- 14- gebėti užtikrinti, kad visi dalyviai pasisakytų
- 15- gebėti pasitelkti humoro jausmą
- 16- gebėti pateikti save kaip pavyzdį pradedant veiklą
- 17- gebėti įvertinti ką tik pasakytus dalyvio žodžius

III. Moderatoriaus klausimų tipai

- 1- gebėti užduoti klausimus, į kuriuos tikimasi atsakymo
- 2- gebėti užduoti atvirus klausimus be laukiamo atsakymo

IV. Specifiniai bendravimo internetu ypatumai

- 1- gebėti koordinuoti multimedijos išteklius
- 2- gebėti naudoti pelės žymeklį bendrajame ekrane esantiems elementams rodyti

V. Dalyvio įgūdžiai

- 1- gebėti prisitaikyti arba susitarti dėl dalyvavimo tvarkos
- 2- gebėti atsakyti į moderatoriaus klausimus
- 3- gebėti suformuluoti argumentuotus atsakymus
- 4- gebėti pratęsti klausimą ar užduotį po galutinio pasiūlymo
- 5- gebėti spontaniškai pasisakyti
- 6- gebėti parodyti sutikimą su kito dalyvio atsakymu ar pasisakymu
- 7- gebėti kartu kurti aprašymą
- 8- gebėti pateikti linksmus aprašymus ar pasisakymus
- 9- gebėti pateikti nurodymą / užduotį klausimą vietoj moderatoriaus
- 10- gebėti duoti žodį kitam dalyviui
- 11- gebėti priskirti save tam tikrai grupei ir pasitikrinti, ar pasiūlyta grupė yra tinkama tęsiant veiklą
- 12- gebėti išsakyti savo sunkumus kitiems
- 13- gebėti paprašyti pagalbos
- 14- gebėti atpažinti žmogų, kuriam reikia pagalbos, ir pasiūlyti problemos sprendimą
- 15- gebėti naudotis multimedijos ištekliais

12.2. Įgūdžių aprašymas

I. Moderatoriaus kompetencijos pradėdant užsiėmimą (internetu)

1- Gebėti suformuluoti išsamias instrukcijas

Gebėti tiksliai suformuluoti instrukcijas, pavyzdžiui, detalizuoti tam tikras sąlygas, pateikti galimų temų ar atsakymų pavyzdžių. Tokiu atveju moderatorius skiria laiko numatyti tam tikras problemas, kurios gali kilti dalyviams. Naudodamasis šiuo įgūdžiu, moderatorius turi daugiau galimybių gauti dalyvių atsakymą be tarpinių klausimų.

2- Gebėti suformuluoti bendrą nurodymą

Tai padaryti nepateikiant jokios konkrečios informacijos. Pagrindinis šio įgūdžio principas – leisti dalyviams patiems interpretuoti reikalaujamą užduotį. Naudodamasis šio tipo įgūdžiu, prieš tęsdamas veiklą, moderatorius gali sulaukti dalyvių prašymų paaiškinti užduotį arba gauti atsakymus, kurie neatitinka jo lūkesčių. Tai reiškia, jog reikia pasinaudoti toliau nurodytais įgūdžiais.

3- Gebėti keisti instrukcijas

Gebėti su dalyviais susitarti dėl tam tikrų instrukcijų aspektų arba juos performuluoti, pavyzdžiui, dėl eilės organizavimo, siekiant nustatyti taisyklę, apibrėžiančią, kada galima kalbėti.

4- Gebėti naudoti multimedijos išteklius instrukcijoms pateikti

Gebėti papildyti instrukcijas naudojant vaizdines priemones kaip nežodinę pagalbą, pavyzdžiui, ekrane ir (arba) lentoje matomi visi svarbiausi užduoties punktai su pavyzdžiais arba (ir) rankų gestais papildyti žodinius nurodymus. Pavyzdžiui: *užduoties instrukcijos dalyviams matomos PowerPoint skaidrėje su sakinių struktūros pavyzdžiais, o mokytojas, skirstydamas mokinius į mažesnes grupes, naudoja rankų gestus (tai ypač svarbu mišrioje pamokose, nes negalima pasikliauti vien tik klausia).*

5- Gebėti suformuluoti užsiėmimo tikslus

Gebėti apibrėžti ir apibendrinti užsiėmimo tikslą, pvz., apibrėžti, koks yra užsiėmimo tikslas, ką norima išmokyti atliekant užsiėmimą. Pavyzdžiui: *mokiniam pasakoma, kad toliau nurodyta veikla skirta ispanų kalbos būdvardžiams pakartoti.*

6- Gebėti pritaikyti prie techninių ar organizacinių problemų

Gebėti vietoje pritaikyti ar pakeisti instrukcijas, jei pradinio plano neįmanoma įvykdyti, pvz., jei sugenda skaitmeninė priemonė arba dalyvių yra daugiau ar mažiau, nei numatyta. Pavyzdžiui: *mokytojas pradeda duoti nurodymus užduočiai atlikti ir supranta, kad pirminis planas neatitinka mokymosi tikslų, todėl pakeičia jį iš karto atsizvelgdamas į grupės dydį.*

II. Moderatoriaus kompetencijos užsiėmimo metu

1- Gebėti pateikti patvirtinimą

Šis įgūdis susijęs su tuo, kad visada reikia galvoti, jog kažkas liko nesuprasta, arba bent jau tai, kad dalyviams gali prireikti pasitikrinti, ar jie tinkamai suprato, ką turėtų ar gali daryti. Todėl patvirtinimas gali būti atliekamas moderatoriaus iniciatyva arba atsakant į dalyvio klausimą.

2- Gebėti individualizuoti instrukcijas

Gebėti duoti individualias instrukcijas dalyviams įvairiose situacijose, pvz., jei kai kurie besimokantieji negali atlikti užduoties taip, kaip kiti, jei pvz., vienas besimokantysis dalyvauja internetu, o kiti yra vietoje. Pavyzdžiui: *besimokantysis iš mokytojo gauna individualius nurodymus užduočiai atlikti, nes bendrauja ir atlieka ją iš kitos vietos naudodamasis telebuvimo robotu.*

3- Gebėti patikslinti instrukcijas užsiėmimo metu

Gebėti performuluoti instrukcijas pagal dalyvių klausimus arba paminėti anksčiau nepaminėtas detales (atsakydami dalyviai gali suabejoti siūlomų detalių tinkamumu arba suabejoti, ar teisingai suprato).

4- Gebėti keisti instrukcijas, kad jos būtų pritaikytos dalyviams

Gebėti pritaikyti arba pakeisti instrukcijas atsizvelgiant į dalyvių klausimus (šiek tiek pakeisti numatomus užsiėmimo rezultatus). Šio įgūdžio taikymas reiškia, kad moderatorius turi atsisakyti pradinio užsiėmimo apibrėžimo arba savo įsivaizdavimo apie jį. Neformalaus ar neoficialaus pobūdžio užsiėmimų atveju gali būti tikslinga suteikti dalyviams daugiau laisvės apsispręsti dėl užduočių, kurias reikia atlikti, pobūdžio. Vertinant šiuo požiūriu, šis įgūdis yra esminis.

5- Gebėti pateikti vertinimą

Tai, ar yra vertinimas, ar jo nėra, rodo daugiau ar mažiau formalų užsiėmimo pobūdį. Vienas iš neformalaus bendravimo bruožų – tai, kad vertinimų apskritai nėra arba jų yra nedaug. Kalbant apie mokymo / mokymosi užsiėmimą, vertinimas leidžia besimokančiajam patvirtinti arba paneigti savo atsakymą ir pakoreguoti tolesnius veiksmus (pavyzdžiui, pasitaisyti arba pereiti prie kito punkto). Todėl mokytojui vertinimų išsakymas yra įgūdis, leidžiantis besimokančiųjų grupei kuo geriau pritaikyti savo dalyvavimo praktiką.

6- Gebėti pakartoti tiek kartų, kiek reikia

Grįžkite prie jau matytų elementų, kad dalyviai galėtų atlikti užduotį savo tempu. Moderatorius gali reguliariai klausyti dalyvių, ar jiems reikia dar kartą peržiūrėti, pakartoti ar paaiškinti ankstesnį elementą (instrukciją ar veiklą).

7- Gebėti koordinuoti grupę

Prieš pereidami prie kitos užduoties arba prieš ją taisydami, įsitikinkite, kad visa grupė ją atliko. Įgūdis koordinuoti grupę taip pat apima užtikrinimą, kad viena grupė nebūtų smarkiai pažengusi ar atsilikusi nuo kitų. Tokiu atveju moderatoriui gali tekti pateikti labiau individualizuotus nurodymus.

8- Gebėti prisitaikyti prie techninių ar organizacinių problemų

Šis įgūdis daugiausia susijęs su problemų numatymu prieš pradėdant užsiėmimą. Paprastas būdas numatyti problemas užsiėmimo eigoje, kad netrūktų išteklių, yra suplanuoti alternatyvią veiklą, kurią būtų galima panaudoti iškilus techninei ar kitokiai problemai.

9- Gebėti atnaujinti užsiėmimą po pauzės (ilgos tylos), pasiūlant pratęsti užduotį

Gebėti iš naujo suformuluoti nurodymą arba pasiūlyti užduoties pratęsimą po ilgos pertraukos, kai dalyviai nebeturi noro (pvz., nebeturi idėjų) dalyvauti veikloje.

10- Gebėti apibendrinti ką tik pasakytus dalyvių žodžius

Gebėti suformuluoti išvadą, pagrįstą dalyvių pateiktais atsakymais, siekiant užbaigti užduotį.

11- Gebėti paprašyti ką tik kalbėjusio dalyvio pateikti paaiškinimą

Gebėti pradėti veiklą iš naujo ir paprašyti ankstesnio dalyvio paaiškinti savo atsakymą. Pavyzdžiui, jei dalyvis tiesiog atsako „taip“ arba „ne“, galite paklausti „Kodėl?“. Tai taip pat gali reikšti, kad reikia paprašyti dalyvio prie ką tik pasakytų žodžių pridurti išvadą, pamokymą ar apibendrinimą.

12- Gebėti tęsti veiklą, pateikiant naują klausimą

Gebėti susisteminti užduotį, duodant nurodymus, kurie padeda siekti pažangos (o ne sustoti, praleidžiant per daug laiko prie to paties punkto). Tai gali reikšti, kad moderatorius pasiūlo grupei pereiti prie kito punkto, pavyzdžiui, išnagrinėti naują dokumentą arba atsakyti į naują klausimą.

13- Gebėti tęsti veiklą, suteikiant žodį naujam dalyviui

Gebėti tęsti užsiėmimą suteikiant žodį kitam dalyviui. Pvz., jei atrodo, kad dalyvis baigė nagrinėti dokumentą arba atsakė į klausimą, moderatorius gali paprašyti kito dalyvio pateikti savo versiją.

14- Gebėti užtikrinti, kad visi dalyviai pasisakytų

Gebėti paskatinti visus dalyvius kalbėti ir įsitraukti į užsiėmimą. Tai reiškia, pvz., suteikti žodį dalyviui, kuris dar nepasakė savo nuomonės arba savo atsakymo versijos, jei klausimai yra atviri. Tai taip pat gali reikšti, kad reikia užtikrinti, jog vienas dalyvis nedominuotų, neleisdamas pasisakyti kitiems dalyviams.

15- Gebėti pasitelkti humoro jausmą

Gebėti pateikti linksmus aprašymus ar pranešimus. Pasiūlydamas apibūdinimus, kurie priverčia grupę juoktis, moderatorius gali sustiprinti grupės tarpusavio ryšį.

16- Gebėti pateikti save kaip pavyzdį pradėdant veiklą

Kai prasideda internetinė veikla, gali atsitikti taip, kad nė vienas dalyvis nekalbės (ar net neįjungs savo kameros). Tokiu atveju vienas iš moderatoriaus įgūdžių yra pateikti save kaip dalyvį, kuris pradės užsiėmimą.

17- Gebėti įvertinti ką tik pasakytus dalyvio žodžius

Gebėti parodyti, kad tai, ką dalyvis ką tik pasakė ar padarė, yra susiję su vykdoma užduotimi. Šio įgūdžio panaudojimas paskatina besimokančiuosius ar kitus dalyvius tęsti savo darbą. Pvz. tai leidžia moderatoriui paskatinti dalyvį toliau pristatyti savo amatų gaminį tada, kai dalyvis nesijaučia užtikrintas. Šį įgūdį galima naudoti minimaliai, pvz. pagyrimais arba neverbalinėmis

priemonėmis, tokiomis kaip linktelėjimas, šypsena ir pan. Pavyzdžiui: *mokytojas išleidžia pritarimo garsus, kai dalyvis teisingai vykdo nurodymus ir taisyklingai ištaria ispanišką sakinį.*

III. Moderatoriaus klausimų tipai

1- Gebėti užduoti klausimus, į kuriuos tikimasi atsakymo

Šiuo atveju moderatorius užduoda klausimą, į kurį galima gauti tik vieną teisingą atsakymą (pvz., paklausia daikto pavadinimo).

2- Gebėti užduoti atvirus klausimus be laukiamo atsakymo

Šiuo atveju moderatorius užduoda klausimą, kurį dalyviai gali laisvai interpretuoti (pavyzdžiui, gali paklausti dalyvio, ar jis norėtų pakomentuoti paveikslėlį).

IV. Specifiniai bendravimo internetu ypatumai

1- Gebėti koordinuoti multimedijos išteklius

Gebėti koordinuoti užduoties lingvistinę ir grafinę bei garsinę animaciją bendrame ekrane. Moderatorius turėtų ir toliau kalbėti, kol kraunasi nauji multimedijos ištekliai, kuriais bus dalijamasi su dalyviais. Gali atsitikti taip, kad įkėlimas užtruks ilgiau, nei tikėtasi, kad iškils techninių problemų arba tiesiog dokumentų paieška užims visą moderatoriaus dėmesį, net jei buvo pasiruošta.

2- Gebėti naudoti pelės žymeklį bendrajame ekrane esantiems elementams rodyti

Ši paprasta praktika gali padėti moderatoriui nukreipti dalyvių dėmesį į parinktus elementus ir pakviesti juos bendrauti tokiu būdu „sekų rodymo“ metu.

V. Dalyvio įgūdžiai

1- Gebėti prisitaikyti arba susitarti dėl dalyvavimo tvarkos

Užsiėmimo pradžioje dalyviams suteikiama galimybė išsiaiškinti, kokiais būdais jie gali pasisakyti ar kitus su dalyvavimu susijusius klausimus prieš tęsiant užsiėmimą. Šio įgūdžio taikymas yra ženklas, kad dalyviai gali suvokti veiklos struktūrizavimo elementus ir (arba) kad jie gali numatyti galimas problemas tęsiant veiklą.

2- Gebėti atsakyti į moderatoriaus klausimus

Tai yra pagrindinis visų dalyvių įgūdis: teikti pasiūlymus, susijusius su vykstančia veikla ir konkrečiais moderatoriaus prašymais. Šis įgūdis gali apimti tik atsakymus „taip“ arba „ne“, arba labai trumpus sakinius, tokius kaip „žalias“ arba „žalias namas“.

3- Gebėti suformuluoti argumentuotus atsakymus

Šis įgūdis apima gebėjimą pagrįsti savo pasirinkimą ar atsakymą, naudojant sudėtingus sintaksės elementus, kuriais išreiškiamos priežastys, pasekmės ir t. t. (pvz., „nes“). Taip pat gali tekti parodyti elementus paveikslėlyje, ant objekto ar tekste.

4- Gebėti pratęsti klausimą ar užduotį po galutinio pasiūlymo

Šiuo atveju dalyvis pasiūlo pratęsti vykstančio pokalbio temą, nors moderatorius ką tik pasiūlė pereiti prie kito klausimo. Šis įgūdis parodo dalyvio įsigilinimą į užduotį, jo įsipareigojimą / susidomėjimą ja.

5- Gebėti spontaniškai pasisakyti

Šiuo atveju dalyvis ne tik laukia moderatoriaus klausimų ar prašymų, bet ir spontaniškai imasi iniciatyvos dalyvauti užsiėmime, numatydamas galimą moderatoriaus prašymą arba pateikdamas savo nuomonę tema, susijusia su užsiėmimu, ir taip jį praturtindamas.

6- Gebėti parodyti sutikimą su kito dalyvio atsakymu ar pasisakymu

Įgūdis leidžia dalyviams parodyti, kad tai, kas buvo ką tik pasakyta kito dalyvio, jų nuomone, yra aktualu. Šio įgūdžio įgyvendinimas stiprina užsiėmime dalyvaujančios grupės sutelktumą. Toks gebėjimas yra susijęs su toliau pateikiamu įgūdžiu.

7- Gebėti kartu kurti aprašymą

Šis įgūdis pasireiškia tuo, kad dalyvis papildo tai, kas buvo ką tik pasakyta ankstesnio dalyvio, ir taip kartu sukuria bendrą aprašymą ar atsakymą. Ši bendra konstrukcija gali būti dviejų dalyvių sudarytas sakinyš arba ankstesnio aprašymo elemento pakartotinis panaudojimas panašiam kontekste. Tai prisideda prie grupės sutelktumo.

8- Gebėti pateikti linksmus aprašymus ar pasisakymus

Pateikdamas apibūdinimus, kurie priverčia grupę juoktis, dalyvis gali pasiūlyti naujų idėjų ir padėti sustiprinti grupės tarpusavio ryšį.

9- Gebėti pateikti nurodymą / užduoti klausimą vietoj moderatoriaus

Nors pagal vaidmenų pasiskirstymą mokymo ir mokymosi sąveikose (nesvarbu, ar jos formalios, ar neformalios) numatyta, kad už nurodymų ar užduočių formulavimą yra atsakingas moderatorius, gali pasitaikyti, kad dalyviai patys imasi iniciatyvos formuluoti nurodymus ar užduoti klausimus, pavyzdžiui, pasiūlo kitiems dalyviams, įskaitant moderatorių, atspėti tam tikrą informaciją.

10- Gebėti duoti žodį kitam dalyviui

Šį įgūdį galima panaudoti, kai dalyvis jau ilgai kalba arba kai supranta, kad pertraukė ar ketina pertraukti kitą dalyvį. Šio įgūdžio naudojimas padeda sukurti pasitikėjimo atmosferą grupėje.

11- Gebėti priskirti save tam tikrai grupei ir pasitikrinti, ar pasiūlyta grupė yra tinkama tęsiant veiklą

Atsakydamas į klausimą ar atlikdamas užduotį dalyvis visada susiduria su neigiamu moderatoriaus ar kito dalyvio vertinimu. Vienas iš būdų apsaugoti nuo neigiamo vertinimo yra savęs įsivertinimas, kad siūlomas atsakymas būtų suprantamas kaip tinkamas ką tik nurodytai grupei. Pavyzdžiui, dalyviui pradedant veiklą gali būti paminėta jo socialinė grupė (t. y. amatininkas) ir paaiškinta, kodėl ši veikla yra aktuali šios grupės požiūriu. Naudojant šį įgūdį taip pat užtikrinama, kad tai, ką dalyvis ruošiasi pasakyti, yra susiję su vykdoma veikla.

12- Gebėti išsakyti savo sunkumus kitiems

Gebėjimas išsakyti ir paaiškinti sunkumus užsiėmimo metu yra pagrindinis mokymosi ir įsitraukimo veiksnys. Šis įgūdis leidžia dalyvauti grupės intersubjektyvume, pvz., *mokinys, dalyvaujantis per telebuvimo robotą iš kitos vietos, garsiai išsako, kad nemato, kokius būdvardžius kiti užrašė ant lapelių, ir negirdi, kai jie tuos būdvardžius sako garsiai.*

13- Gebėti paprašyti pagalbos

Šis įgūdis papildo ankstesnįjį. Jis rodo, kad besimokantysis ar dalyvis suvokia savo poreikius, kad galėtų daryti pažangą, pvz. *Besimokantysis, dalyvaujantis per telebuvimo robotą iš kitos vietos, prašo kitų pakartoti jau pasakytus būdvardžius, nes jam buvo sunku juos išgirsti, ir prašo jų kalbėti po vieną, kad galėtų suprasti.*

14- Gebėti atpažinti žmogų, kuriam reikia pagalbos, ir pasiūlyti problemos sprendimą

Šis įgūdis pasitelkiamas, kai dalyvis imasi iniciatyvos padėti vienam iš dalyvių. Pavyzdžiui, viename iš mūsų vaizdo įrašų instruktorius siūlo mokiniui, kuris dalyvauja per telebuvimo robotą iš kitos vietos, priartinti užrašų lapelius, ant kurių užrašyta mokiniui reikalinga informacija.

15- Gebėti naudotis multimedijos ištekliais

Neverbalinio bendravimo naudojimas palengvina bendravimą, pvz., linktelėjimas, kai kas nors yra teisinga. Pavyzdžiui, besimokantysis naudoja neverbalinius ženklus, pvz., galvos purtymą ir plojimą, kai bendrauja su kitais per telebuvimo robotą iš kitos vietos.

Šaltiniai

- Bolton, S. (1991). *Évaluation de la compétence communicative en langue étrangère*. LAL Crédi Hatier / Didier. Saint-Cloud.
- Cekaite, A., & Mondada, L. (Eds.) (2020). *Touch in Social Interaction: Touch, Language, and Body*. Routledge.
- Cekaite, A., Domeij, K., Lefebvre, A., Macsaj, K., Nyikos, J., & Zaray, S. (2022). *Evaluating Communication Skills in Social Interaction*. COOBA Project <https://www.mfab.hu/app/uploads/2022/05/cooba-IO5publication-ENG.pdf>
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax* (50th ed.). The MIT Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt17kk81z>
- CNRTL (2023). <https://www.cnrtl.fr/definition/comp%C3%A9tences> (Accessed on 10 December 2023)
- Council of Europe. (2001). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching and assessment*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://assets.cambridge.org/052180/3136/sample/0521803136ws.pdf>
- Drew, P., & Heritage, J. (1992). *Talk at Work: Interaction in Institutional Settings*. Cambridge University Press.
- Due, B. L., & Licoppe, C. (2021). Video-Mediated Interaction (VMI): Introduction to a special issue on the multimodal accomplishment of VMI institutional activities. *Social Interaction. Video-Based Studies of Human Sociality*, 3(3). <https://doi.org/10.7146/si.v3i3.123836>
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in Ethnomethodology*. Prentice Hall: Englewood Cliffs, N. J.
- Garfinkel, H. (2002). *Ethnomethodology's program: Working out Durkheim's aphorism*. Lanham Md.: Rowman & Littlefield Publishers.
- Gibson, J. J. (1979). *The Ecological Approach to Visual Perception*. Boston: Houghton Mifflin.
- Goodwin, C. (1979). The Interactive Construction of a Sentence in Natural Conversation. In G. Psathas (Ed.), *Everyday Language: Studies in Ethnomethodology* (pp. 97–121). New York: Irvington Publishers.
- Goodwin, C. (2007). Participation, Stance and Affect in the Organization of Activities. *Discourse and Society*, 18(1), 53–74.
- Goodwin, C. (2018). Why Multimodality? Why co-operative action? *Social Interaction. Video-Based Studies of Human Sociality*, 1(2).
- Heritage, J. (1984). *Garfinkel and Ethnomethodology*. Cambridge: Polity Press.
- Heritage, J., & Clayman, S. (2010). *Talk in action: Interactions, identities, and institutions*. Chichester, U.K.; Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Huhta, A. (2019). Understanding self-assessment - what factors might underlie learners' views of their foreign language skills? In A. Huhta, G. Erickson & N. Figueras (Eds.), *Developments in Language Education: A Memorial Volume in Honour of Sauli Takala* (pp. 131–146). University of Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7748-1>
- Hymes, D. (1972). On Communicative Competence. In J. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–285). Harmondsworth: Penguin Books.
- Jakonen, T., & Jauni, H. (2021). Mediated learning materials: visibility checks in telepresence robot mediated classroom interaction. *Classroom Discourse*, 12(1–2), 121–145. <https://doi.org/10.1080/19463014.2020.1808496>
- Jakonen, T., & Jauni, H. (2022). Managing activity transitions in robot-mediated hybrid language classrooms. *Computer Assisted Language Learning*. DOI : <https://doi.org/10.1080/09588221.2022.2059518>

- Lefebvre, A. (2019). Observer et évaluer les pratiques de médiation culturelle ciblant des publics dits éloignés : une approche interactionnelle et multimodale. In A. Lefebvre & J. Maar (dir.), *Cahiers de la nouvelle Europe*, 26 (pp. 275–291). Paris : L'Harmattan.
- Lefebvre, A. (2020). The Anatomy of Learning a Foreign Language in Classroom with a Textbook: An Interactional and Multimodal Approach. In S. Bagga-Gupta, A. Golden, L. Holm, H. P. Laursen & A. Pitkänen-Huhta (Eds.), *Reconceptualizing Connections between Language, Literacy and Learning*, (pp. 55–82). Cham: Springer.
- Lefebvre, A. (2022). Leader and follower: Towards the Organization for Economic Co-operation and Development's two interactional categories to describe learning situations? *Bandung*, 9(1-2), 183-222. <https://doi.org/10.1163/21983534-09010008>
- Lefebvre, A. (2023). A Syntax for the Martial Intercorporeality: The Case of Aikido and Kenpo. *Human Studies*, 46(4), 783–806.
- Lefebvre A., Nyikos, J., Varhegyi, V., Dubrana, E., Mileti, I., Mutta, M., Peltonen, P., Hellström, S., Danzinger, J., & Moosmüller, L. (2020) VIA: Video-based Interaction-Assessment Methodology. LALI Project http://www.lali-project.eu/wp-content/uploads/2020/02/LALI_ENG_FINAL_18.02.20.pdf
- Lintunen, P., Mutta, M., & Pelttari, S. (2017). Profiling language learners in hybrid learning contexts: Learners' perceptions. *The EuroCALL Review*, 25(1), (March 2017), 61–75. <https://polipapers.upv.es/index.php/eurocall/issue/view/710>
- Luff, P, Heath, C., Kuzuoka, H., Hindmarsh, J., Yamazaki, K., & Oyama, S. (2003). Fractured Ecologies: Creating Environments for Collaboration. *Human-Computer Interaction*, 18(1), 51.
- Manciaracina, A. (2020). A tool for designing hybrid learning contexts in higher education. *Interaction Design and Architecture(s) Journal*, 46, 137–155. <https://doi.org/10.55612/s-5002-046-007>
- Mondada, L. (2007). Intertwining Technology and the Interactional Order. *Rezeaux*, 144(5), 141–182.
- Mondada, L. (2021). Sensing in Social Interaction: *The taste for Cheese in Gourmet Shops*. Cambridge: Cambridge University Press
- Mlynář, J., Gonzales-Martínez, E., & Lalanne, D. (2018). Situated organization of video-mediated interaction: A review of ethnomethodological and conversation analytic studies. *Interacting with Computers*, 30(2), 73–84.
- Sacks, H. L., Schegloff, E. A., & Jefferson, G. (1974). A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation. *Language*, 50(4), 696–735.
- Sacks H. (1992) *Lectures on Conversation*. Oxford: Blackwell.
- Schegloff E.A. (2007). *Sequence Organization in Interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tuncer, S., Licoppe, C., & Haddington, P. (2019). When objects become the focus of human action and activity: Object-centred sequences in social interaction. *Gesprächsforschung: Online-Zeitschrift zur verbalen Interaktion*, 20, 384–398.

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Projektą įgyvendina:

<https://delartetdautre.com>

LITHUANIAN COUNTRYSIDE
TOURISM ASSOCIATION

<https://www.atostogoskaime.lt>

UNIVERSITY
OF TURKU

<https://www.utu.fi>

<http://www.webpertutti.eu>